

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗА-
КЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБАЗПЕЧЕННЯ САМО-
СТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ
« МЕНЕДЖМЕНТ ПРОДУКТИВНОСТІ »
(для бакалаврів)**

Київ – 2018

Підготовлено: професором кафедри управління персоналом та економіки праці Калиною А.В.

Затверджено на засіданні кафедри управління персоналом та економіки праці (протокол №3 від «22» жовтня 2018 р.)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту менеджменту, економіки та фінансів ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (протокол № 9 від 22 жовтня 2018 р.)

Калина А.В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “ Менеджмент продуктивності” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2018 . – 47 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, навчально-тематичний план, матеріал до вивчення дисципліни “Нормування праці”, методичні вказівки до виконання самостійної роботи студентами, а також список літератури.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕ-
ГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕ-
РСОНАЛОМ»
2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Менеджмент продуктивності – це наука в галузі управління продуктивністю з використанням сучасних світових підходів і досвіду. Менеджмент продуктивності як наука досліджує проблеми комплексного використання економічних ресурсів у процесі виробництва й реалізації різноманітних благ для мінімізації сукупних витрат і одержання максимальних результатів. Предметом дослідження менеджменту продуктивності є система управління економічними ресурсами на всіх рівнях економіки в процесі виробництва матеріальних і духовних благ. Об'єктом менеджменту продуктивності є будь-яка ланка економіки, в якій використовуються економічні ресурси.

Метою вивчення дисципліни “Менеджмент продуктивності” є формування у менеджерів основ управління продуктивністю праці.

Основними завданнями, що мають бути вирішені у процесі викладання курсу, є надання студентам:

всебічні знання з проблем продуктивності;

знання принципів та методів управління продуктивністю праці, планування і контролю за підвищенням продуктивності;

уміння розробляти стратегію підприємства;

вміння здійснювати менеджмент продуктивності та управляти продуктивністю праці;

знання особливостей менеджменту продуктивності на підприємствах різних галузей.

Дисципліна вивчається на базі загальноекономічної та правової підготовки студентів після вивчення дисциплін “Основи менеджменту”, “Системи технологій”, «Дослідження операцій» та передуює вивченню дисциплін «Економіка підприємства», «Логістика», «Управління бізнесом».

Предметом курсу “Менеджмент продуктивності” як складової процесу управління якої охоплює планування, організацію, керівництво, контроль, регулювання. Засновані на співвідношенні кількості продукції, що випускається

виробничою системою та витрат на виготовлення цієї продукції.

Курс закладає фундаментальні основи для подальшого вивчення дисциплін, пов'язаних з галузевою специфікою кожної спеціальності та спеціалізації.

В завдання курсу «Менеджмент продуктивності» входить також організація практичної діяльності менеджерів підприємств і організацій по оптимальному використанню всіх без винятку ресурсів, що є чинником зростання продуктивності.

Виконання цього завдання досягається перш за все розробленою системою підготовки спеціалістів з даного курсу, яка включає в себе лекційний курс, семінарські, практичні заняття, самостійну та індивідуальну роботу студентів, проведення тренінгів, закріплення теоретичного матеріалу на базах практики – підприємствах і в організаціях всіх форм власності.

Методика вивчення дисципліни базується на синтезі різноманітних методів навчання, які дозволяють комплексно засвоїти знання та набутки всебічних практичних навичок.

Семестровий контроль знань проводиться у формі екзамену або заліку. Екзамен з дисципліни “Менеджмент продуктивності” має за мету перевірку знань студентів з теорії і виявлення навичок застосування отриманих знань при вирішенні практичних завдань, а також навичок самостійної роботи з навчальною і науковою літературою. Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань та практичного ситуаційного чи аналітичного завдання.

Після освоєння дисципліни “Менеджмент продуктивності” студенти засвоюють теми курсу згідно її тематичного плану в розрізі сформульованих питань по кожній темі. Студенти, що засвоїли дисципліну «Менеджмент продуктивності» повинні вміти:

- здійснювати вимірювання продуктивності (сукупної та часткової) в кожній ланці економіки;
- здійснювати аналіз рівнів продуктивності в розрізі її факторів;
- здійснювати міжфірмове порівняння показників продуктивності ;
- надавати для керівників будь-якої ланки економіки консультативні

послуги з питань підвищення продуктивності ;

- створювати професійно-цільові групи в організаціях по підвищенню продуктивності;
- розробляти поточні та перспективні програми підвищення продуктивності (ППП) в організаціях і їх структурних підрозділах.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ «МЕНЕДЖМЕНТ ПРОДУКТИВНОСТІ»

№ з/п	Назва змістового модуля та теми
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти менеджменту продуктивності.	
1.	Предмет, метод і завдання дисципліни
2.	Стратегічні цілі суспільства і продуктивність. Сутність поняття продуктивності та продуктивності праці.
Змістовий модуль 2. Класифікація чинників продуктивності.	
3.	Класифікація мікрорівневих чинників продуктивності праці.
4.	Класифікація макрорівневих чинників продуктивності праці.
Змістовий модуль 3. Характеристика витрат виробництва.	
5.	Характеристика основних видів витрат. Ефективність праці
6.	Взаємозв'язок витрат і продуктивності. Фактори і резерви підвищення продуктивності праці
7.	Вимірювання обсягів виробництва і продуктивності
Змістовий модуль 4. Стратегія та прогнозування продуктивності праці.	
8.	Прогнозування продуктивності праці і планування кількості працівників
9.	Стратегія і методи вимірювання та оцінка продуктивно-

	сті
10.	Управління продуктивністю на мікрорівні
11.	Управління продуктивністю на макрорівні
12.	Зарубіжний досвід і вимірювання продуктивності аналізу, контролю та підвищення продуктивності на підприємстві
Години	90 годин.

Змістові модулі:

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ПРОДУКТИВНОСТІ

- предмет, метод і завдання курсу «Менеджмент продуктивності».
- методи дослідження предмету менеджменту продуктивності.
- взаємозв'язок продуктивності та продуктивності праці. Основні характеристики понять, які складають менеджмент продуктивності.

Змістовий модуль 2. КЛАСИФІКАЦІЯ ЧИННИКІВ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ

- мікрорівневі чинники продуктивності праці: «тверді», «м'які» та «зовнішні»;
- інтеграційні чинники;
- макрорівневі чинники продуктивності: реалізація на макрорівні через систему законодавчої і виконавчої влади; зовнішні чинники продуктивності;
- визначення цілей суспільства, поняття і роль продуктивності та продуктивності праці в їх досягненні;
- диференціація цілей суспільства за складовими економічного зростання та економічної диференціації;
- шляхи економічного зростання продуктивності: екстенсивне та інтен-

сивне;

- продуктивність та її зв'язок торгівельним балансом країни.

Змістовий модуль 3. ХАРАКТЕРИСТИКИ ВИТРАТ

- підприємства як основна ланка управління продуктивністю
- підприємства як основна ланка управління продуктивністю
- базові фактори зростання продуктивності
- внутрішні і зовнішні витрати
- вимірювання продуктивності як шлях до оптимального управління економікою в усіх її макро- і мікрорівневих ланках

Змістовий модуль 4. СТРАТЕГІЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ

- вплив структурних зрушень на продуктивність праці.
- підвищення технічного рівня виробництва.
- вплив галузевих факторів
- нормативний метод вимірювання продуктивності
- багатofакторна модель вимірювання продуктивності
- багатокритеріальний метод вимірювання результативності продуктивності.

Міжпредметні зв'язки:

Курс “Менеджмент продуктивності” для студентів зазначеного напрямку є нормативною дисципліною, яка забезпечує формування умінь, передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою.

Дисципліна вивчається на основі базової загальноекономічної та правової підготовки студентів, вивчення курсу “Основи менеджменту”,

“Системи технологій”, “Інформатика та комп'ютерна техніка”, “Дослідження операцій”.

Курс закладає фундамент для подальшого вивчення дисциплін, пов'язаних з галузевою специфікою кожної спеціальності та спеціалізації.

Для заочної форми навчання навчальним планом передбачаються тільки лекції і практичні заняття в досить обмеженій кількості. Основною формою вивчення дисципліни тут є самостійна робота.

Самостійна робота щодо підготовки до семінарських занять.

Основною метою семінарських занять з дисципліни “ Менеджмент продуктивності ” є закріплення теоретичних знань та набуття студентами навичок аналізу продуктивності праці на підприємстві з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Методикою проведення семінарських занять передбачено індивідуальне та колективне розв'язання розрахунково - аналітичних задач, обговорення конкретних ситуацій, вирішення практичних завдань і тестування.

Проведенню кожного семінарського заняття передують поточний експрес-контроль теоретичних знань з відповідної теми за технологією тестового опитування.

Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни. Її роль у формуванні компетенції фахівця.

Питання до розгляду:

1. Предмет, метод і завдання курсу «Менеджмент продуктивності».
2. Методи дослідження предмету менеджменту продуктивності.
3. Взаємозв'язок продуктивності та продуктивності праці.
4. Основні характеристики понять, які складають менеджмент продуктивності.
5. Праця людини, в результаті якої створюються матеріальні блага та послуги.
6. Різновиди праці та їх особливості.
7. Які спільні риси у понять Жива та Минула (уречевлена) праця.

8. Поясніть вираження Абстрактна праця.
9. Зв'язок менеджменту продуктивності з іншими дисциплінами.
10. Зв'язок між продуктивністю праці та якістю продукції.

Література: [10, 12,13,14,19]

Питання для самоконтролю

1. Предмет менеджменту продуктивності.
2. Метод менеджменту продуктивності.
3. Зв'язок менеджменту продуктивності з іншими дисциплінами.
4. Завдання менеджменту продуктивності.
5. Близькість понять продуктивність та продуктивність праці.
6. Жива та минула праця.
7. Види праці.
8. Абстрактна праця.
9. Уречевлена (минула) праця.
10. Зв'язок між продуктивністю праці та якістю продукції.

Тема 2. Стратегічні цілі суспільства і продуктивність. Сутність понять продуктивності та продуктивності праці.

Питання до розгляду:

1. Визначення цілей суспільства, поняття і ролі продуктивності в їх досягненні.
2. Диференціація цілей суспільства за складовими економічного зростання та економічної диференціації.
3. Соціальна мета суспільства та її диференціація за складовими недопущення бідності та соціальної забезпеченості.
4. Демографічні цілі суспільства і їх роль у формуванні ринкової системи. Екологічні цілі суспільства.
5. Два шляхи економічного зростання: екстенсивне та інтенсивне.
6. Продуктивність та її зв'язок торговельним балансом країни.
7. Значення і місце менеджменту продуктивності в суспільстві.

8. Поняття «продуктивність» та її відмінність від поняття «продуктивність праці».
9. Методи оцінки продуктивності.
10. Показники, що характеризують продуктивність праці.

Література: [10,11,12,14,15,16]

Тестові завдання для поточного експрес-контролю теоретичних знань.

Оберіть правильну відповідь.

1. Які ринкові відносини мають вплив на продуктивність праці?
  1. Попит та пропозиція.
  2. Продуктивність капіталу.
  3. Прибуток від діяльності.
  4. Чисельність працівників.
2. Які фактор пропозиції найрухоміший фактор економічної системи?
  1. Кількість і якість природних ресурсів.
  2. Кількість і якість трудових ресурсів.
  3. Обсяг основного капіталу.
  4. Технологія.
3. У чому полягає процес задоволення попиту на робочу силу?
  1. У ціни на робочу силу.
  2. У кількості пропозиції на робочу силу.
  3. У платоспроможності суб'єктів ринкових відносин.
4. Важливими шляхами досягнення оптимальної продуктивності праці є:
  1. Повна зайнятість
  2. Стабільний рівень цін.
  3. Реальний торговельний баланс.
  4. Економічне зростання.

Питання для самоконтролю

1. Класифікація цілей суспільства.
2. Шляхи стабільності продуктивності праці.
3. Фактори економічного зростання.
4. Характеристика економічних і екологічних цілей суспільства.
5. Характеристика соціальних і демографічних цілей суспільства.
6. Екстенсивні і інтенсивні чинники продуктивності.
7. Сутнісна класифікація продуктивності
8. Роль продуктивності у досягненні різноманітних цілей суспільства

Тема 3. Класифікація мікрорівневих чинників продуктивності праці.

Методичні вказівки до виконання ситуаційної вправи

Результати оцінки існуючих мікрорівневих чинників продуктивності підприємства оформити у вигляді таблиці 1.

В колонці №3 таблиці студент виставляє відповідні оцінки за ступінь дотримання мікрорівневих чинників на підприємстві, опрацьовує та аналізує отриманні дані, оформлює висновки і пропозиції, подає матеріал на перевірку викладачу.

Таблиця 1

Оцінка ступеню дотримання мікрорівневих чинників на підприємстві

Мікрорівневі чинники	Коротка характеристика факторів	Оцінка впливу мікрорівневих чинників на підприємстві
1. Тверді	Вибір, персонал, технології, енергія, матеріали.	
2. М'які	Люди, персонал, система управління, методи роботи, стиль управлін-	

	ня.	
3. Зовнішні ...	...	
9. Резерви підвищення продуктивності праці	...	
Сума оцінок		
У середньому (сума/14)		

По результатам вивчення ступеню дотримання мікрорівневих чинників на підприємстві виставляється оцінка за наступною системою «5» - ставить за умови, що повністю виконуються всі вимоги конкретного принципу; «4» - при незначних відхиленнях; «3» - при помітних відхиленнях; «2» - при суттєвих відхиленнях; «1» - принципу не дотримуються.

Після проведення оцінки слід зробити графічне зображення ситуаційної моделі, сформулювати висновки і пропозиції до ситуації.

Література: [10,11,12,13,14,15,19,20]

Тестові завдання для поточного експрес-контролю теоретичних знань.

Оберіть правильну відповідь.

1. Резерви підвищення продуктивності праці, це:
  1. Невикористані можливості збільшення обсягу і підвищення якості продукції?
  2. Збільшення обсягу виробництва за рахунок використання нових технологій?
  3. Збільшення обсягу виробництва за рахунок збільшення працівників?
2. Резерви підвищення продуктивності праці розрізняють:
  1. За характером використовуваних факторів?
  2. За напрямом впливу?

3. За екстенсивністю використання ?
4. За інтенсивністю використання ?
3. Які резерви відносяться по рівню виникнення:
  1. Загальнодержавні резерви.
  2. Регіональні резерви.
  3. Міжгалузеві резерви.
  4. Галузеві резерви.
  5. Поточні резерви.
  6. Перспективні резерви.
4. Програма використання резервів підвищення продуктивності праці розробляють виходячи:
  1. З номенклатури і обсягу продукції.
  2. З вимог до конкурентоспроможності.
  3. Аналізу і оцінки резервів діяльності.
5. Які фактори підвищення продуктивності «М'які»
  1. Люди, персонал.
  2. Методи роботи.
  3. Стиль управління.
  4. Робоча сила.
6. Які фактори підвищення продуктивності «Зовнішні»
  1. Природні ресурси
  2. Земля.
  3. Робоча сила.
  4. Матеріали і енергія.
7. Які фактори підвищення продуктивності «Внутрішні»
  1. Технології
  2. Матеріали і енергія.
  3. Інфраструктура галузі
  4. Методи роботи.
8. Які фактори підвищення продуктивності «Матеріально-Технічні»

1. Заміна застарілого обладнання.
  2. Модернізація обладнання.
  3. Впровадження нових прогресивних технологій.
  4. Підвищення рівня механізації виробництва.
  5. Удосконалення організації і обслуговування робочих місць.
9. Які фактори підвищення продуктивності «Організаційно-економічні».
1. Удосконалення організації управління виробництвом.
  2. Удосконалення організації виробництва.
  3. Удосконалення організації праці.

Питання для самоконтролю.

1. Модель “пастки” спадної продуктивності.
2. Класифікація “твердих” (матеріально-технічних) чинників продуктивності.
3. Класифікація інтеграційних чинників продуктивності.
4. Класифікація “м’яких” чинників продуктивності.
5. Основні фонди і виробничі потужності та їх вплив на продуктивність .
6. Склад об’єктів промислової власності.
7. Склад об’єктів, що охороняються авторськими та суміжними правами.
8. Нетрадиційні об’єкти інтелектуальної власності.
9. Охарактеризувати нематеріальні активи.
10. Розкрити методи і функції системи управління продуктивністю.

Тема 4. Класифікація мікрорівневих чинників продуктивності

Методичні вказівки до виконання ситуаційної вправи

Результати оцінки ступеню впливу макрорівневих чинників щодо підвищення продуктивності праці на підприємстві, оформлюються у вигляді таблиці

2.

В колонці №3 таблиці студент виставляє відповідні оцінки за ступінь впливу мікрорівневих чинників на підприємстві, опрацьовує та аналізує отри-

манні дані, оформлює висновки і пропозиції, подає матеріал на перевірку викладачу.

Таблиця 2

Оцінка ступеню впливу макрорівневих чинників на підвищення праці підприємства.

Мікрорівневі чинники	Коротка характеристика факторів	Оцінка впливу мікрорівневих чинників підприємства
1. Життєвий простір	Населення, територія, екологія, земля і клімат, природні багатства	
2. Зміни в економіці	Закони які зменшують податковий прес на підприємстві	
...	...	
9. Інфраструктура та урядова політика		
Сума оцінок		
У середньому (сума/9)		

Вивчаючи діяльність управлінського персоналу підприємства виставляється оцінка за наступною системою: «5» - ставить за умови, що повністю виконуються всі вимоги конкретного принципу; «4» - при незначних відхиленнях; «3» - при помітних відхиленнях; «2» - при суттєвих відхиленнях; «1» - принципу не дотримуються.

Після проведення оцінки слід зробити графічне зображення ситуаційної моделі, сформулювати висновки і пропозиції до ситуації

Література: [9,10,11,12,13,14,15,19, 20]

Тестові завдання для поточного експрес-контролю теоретичних знань.

1. Які фактори підвищення продуктивності макрорівневі.
  1. Життєвий простір країни.
  2. Структурні зміни в економіці.
  3. Інфраструктура та урядова політика.
2. Які фактори підвищення продуктивності «Зовнішні».
  1. Інституціональні механізми.
  2. Інфраструктура.
  3. Внутрішній ринок споживчих товарів і послуг.
  4. Фіскальна політика.
  5. Державний бюджет.
  6. Кредитно-грошова політика.
  7. Національна безпека.
3. Чинники що реалізуються на макрорівні.
  1. Через систему законодавчої і виконавчої влади.
  2. Через конкурентоспроможність.
  3. Сприяння розвитку трудових ресурсів.
4. Які чинники на рівні мікрорівневих сприяють підвищенню продуктивності.
  1. Життєвий простір країни.
  2. Структурні зміни в економіці.
  3. Інфраструктура.
  4. Урядова політика.
5. Які чинники на життєвого простору сприяють підвищенню продуктивності.
  1. Населення.
  2. Територія, екологія, земля і клімат.
  3. Природні багатства і природні ресурси.

Питання для самоконтролю

1. Суть макрорівневих чинників продуктивності.
2. Чинники продуктивності, пов'язані із життєвим простором країни.
3. Чинники продуктивності, пов'язані із трудовими ресурсами країни.
4. Чинники продуктивності, пов'язані із виконавчої та законодавчої владою країни.
5. Ринкова система та продуктивність.
6. Інституціональні механізми і їх призначення.
7. Зовнішні фактори підвищення продуктивності.
8. Структурні зміни в економіці як фактор підвищення продуктивності.
9. Інфраструктура та урядова політика як фактор підвищення продуктивності.
10. Фактори які відносяться до мікрорівневих.

Тема 5. Характеристика основних видів витрат. Ефективність праці .

Теми рефератів:

1. Система управління витратами і норми витрат виробництва.
2. Існуючі підходи до оцінки продуктивності.
3. Коефіцієнти що характеризують продуктивність.
4. Механізація і автоматизація праці і їх вплив на рівень продуктивності праці.
5. Основні напрямки підвищення продуктивності капітальних вкладень.
6. Оцінка рівня управління виробництвом і його вплив на рівень продуктивності.
7. Система маркетингової інформації і її вплив на рівень продуктивності праці та продуктивність.
8. Основні напрямки підвищення продуктивності праці за рахунок інновацій.
9. Суть науково-технічного прогресу (НТП) і його роль в підвищенні продуктивності праці.
10. Показники ефективності використання факторів виробництва.

Література: [9,10,12,15,16,19,20]

Тестові завдання для поточного експрес-контролю теоретичних знань.

1. Зростання продуктивності праці, знаходить своє вираження
  1. У зменшенні затрат виробництва на виготовлення одиниці продукції.
  2. У зменшенні затрат робочого часу на виготовлення одиниці продукції.
  3. У збільшенні заробітної платні.
2. Зростання продуктивності праці сприяє
  1. Збільшенню обсягу випуску продукції
  2. Задоволення суспільної потреби у продукції.
  3. Зменшенню робочих місць.
3. Зростання обсягу виробництва впливає.
  1. Скорочення витрат виробництва.
  2. Збільшення прибутку підприємства.
  3. Збільшення рентабельності підприємства.
4. Підвищення продуктивності праці складає.
  1. Основу збільшення національного прибутку.
  2. Основу зменшення затрат на виробництво.
  3. Зменшення прибутку підприємства.

5. Підвищення ефективності виробництва складає.

1. Сутність економічного прогресу суспільства.
2. Основу зменшення робочих міст.
3. Скорочення витрат виробництва.

6. Головні показники ефективності на рівні підприємства.

1. Продуктивність праці.
2. Фондовіддача.
3. Матеріаловіддача.
4. Матеріаломісткість.

7. Собівартість продукції є

1. Мірило витрат і доходів підприємства.
2. Реальні витрати підприємства.
3. Ефективність роботи підприємства.

8. Зниження собівартості є

1. Зниження витрат.
2. Поліпшення якості машин, устаткування.
3. Зменшення пасивної частини основних фондів.

9. Всі витрати підприємства поділяються на

1. Інвестиційні витрати.
2. Поточні витрати.

3. Циклічні витрати.

10. Циклічні витрати пов'язані

1. З відповідними циклами виробництва.

2. З циклами місяцю.

11. Безперервні витрати пов'язані.

1. Змінами обсягів виробництва.

2. З оплатою праці вищого управлінського персоналу.

3. Отриманням основних виробничих фондів.

Питання для самоконтролю

1. Стратегія і методи вимірювання продуктивності.

2. Ступінь технічної оснащеності праці і її вплив на рівень продуктивності.

3. Механізація і автоматизація праці і їх вплив на рівень продуктивності.

4. Основні напрямки підвищення продуктивності капітальних вкладень.

5. Чинники підвищення продуктивності фінансових інвестицій.

6. Продуктивність персоналу.

7. Види мотивів і їх вплив на рівень продуктивності.

8. Основні напрямки підвищення продуктивності нематеріальних ресурсів.

9. Оцінка рівня управління і його вплив на рівень продуктивності.

10. Система маркетингової інформації і її вплив на рівень продуктивності.

11. Оцінка рівня організації праці і основні напрямки підвищення її продуктивності.

12. Основні напрямки підвищення продуктивності інновацій.

13. Суть науково-технічного прогресу (НТП) і його роль в підвищенні продуктивності.

14. Сурогатний підхід до вимірювання продуктивності.

15. Система управління витратами і норми витрат.

16. Місця витрат і центри відповідальності в системі управління продуктивністю.

Методичні вказівки до підготовки рефератів

При розкритті питань необхідно звернути увагу на те, що ефективністю виробництва є комплексне віддзеркалення кінцевих результатів використання всіх ресурсів виробництва за певний проміжок часу. Ефективність виробництва характеризує підвищення продуктивності праці, як найповнішого використання виробничих потужностей, сировини і матеріальних ресурсів, досягнення найбільших результатів при найменших витратах. Оцінка економічної ефективності проводиться шляхом зіставлення результатів виробництва з витратами.

Залежно від складу витрат, що включаються в трудомісткість продукції, розрізняють наступні її види:

- Технологічна трудомісткість (витрати праці основних робочих);
- Трудомісткість обслуговування виробництва (витрати праці допоміжних робочих);
- Продуктивна трудомісткість (витрати праці основних і допоміжних робочих);
- Трудомісткість управління виробництва (витрати праці керівників, фахівців, службовців).
- Також слід врахувати планову трудомісткість продукції, фактичну трудомісткість продукції, комплексну трудомісткість, яка виключає технологічну трудомісткість, витрати праці на допоміжних цехах та витрати праці в обслуговуючих господарствах.
- Повна трудомісткість (витрати праці усього промислово-виробничого персоналу);

Ефективність виробництва можна класифікувати по окремих ознаках на наступні види:

- По наслідках – економічна, соціальна і екологічна;
- По місцю отримання ефекту – локальна і народногосподарська;
- По ступеню збільшення (повторення) – первинна (одноразовий ефект) і мультиплікаційна (багаторазове повторення);
- По меті визначення – абсолютна (характеризує загальну величину ефекту або з розрахунку на одиницю витрат або ресурсів) і порівняльна (при виборі оптимального варіанту з декількох варіантів господарських або інших рішень).
- Всі разом узяті види ефективності формують загальну інтегральну ефективність діяльності підприємства;
- Досягнення економічного або соціального ефекту пов'язане з необхідністю виконання поточних і одноразових витрат.
- До поточних витрат відносять витрати, що включаються в собівартість продукції.
- Одноразові є витрати – авансуючі засоби на створення основних і приріст оборотних фондів у формі капітальних вкладень, які дають віддачу тільки через деякий час.

Тема 6. Взаємозв'язок витрат і продуктивності. Фактори і резерви підвищення продуктивності праці

Завдання для самостійної роботи

1. Поясніть взаємозв'язок витрат і продуктивності праці.
2. На прикладі конкретної організації наведіть внутрішні і зовнішні витрати.
3. Використовуючи матеріали мережі Internet опишіть рішення, які були прийняті урядом для зростання продуктивності праці.
4. Наведіть приклади які доводять резерви підвищення продуктивності за умов нестабільної ринкової економіки.

5. Поясніть на прикладі яким чином впливає рівень освіти на продуктивність праці.

Проблема економії і примноження багатств, що проявляються в зростанні продуктивності. Базові фактори зростання продуктивності: матеріальні потреби суспільства (безмежні або невтолимі); економічні ресурси, тобто засоби для виробництва товарів і послуг (обмежені, або рідкісні).

Внутрішні і зовнішні витрати. Бухгалтерський і економічний прибуток фірми.

Короткостроковий і довгостроковий періоди і аналіз факторів і резервів продуктивності праці. Фактори зростання продуктивності праці, їх особливості на сучасному етапі. Резерви підвищення продуктивності за умов нестабільної ринкової економіки. Рівень освіти як сигнал про продуктивність праці.

Література: [9,10,11,12,15,19,20]

Тестові завдання для поточного експрес-контролю теоретичних знань.

1. Хто є засновником концепції сигналів з приводу освіти.

1. Майкл Спенс.

2. Джон Клуни.

3. Марк Твен.

2. Які перспективи мають резерви підвищення продуктивності праці.

1. Поточні.

2. Дострокові.

3. Проточні.

3. За якими ознаками розрізняються резерви підвищення продуктивності праці.

1. За характером використовуваних факторів.

2. За характером і напрямом впливу.

3. За терміном дії.

4. На які групи розрізняються фактори підвищення продуктивності праці

1. Суб'єкти господарської діяльності, що знаходяться поза рамками управління.

2. Суб'єкти господарської діяльності, що знаходяться поза рамками управління.

5. Зростання продуктивності праці знаходить своє вираження

1. У зменшенні затрат і робочого часу на виготовлення одиниці продукції.

2. У зменшенні собівартості продукції.

3. У зростанні оплати праці.

4. У збільшенні обсягів виробництва.

6. Які показники є показниками зростання продуктивності праці.

1. Техніко-технологічний рівень виробництва.

2. Інтенсивність праці.

3. Екстенсивність праці.

7. Як проявляється підвищення продуктивності праці на підприємствах.

1. Збільшення маси продукції, створюваної за одиницю часу при незмінній її якості.

2. Підвищення якості продукції при незмінній її масі, створюваній за

одиницю часу.

3. Скорочення затрат труда на одиницю створюваної продукції.

4. Скорочення часу виробництва і обороту товарів.

8. Зовнішні витрати це

1. Витрати підприємця на придбання ресурсів.

2. Витрати на придбання сировини.

3. Сплата податків.

9. Внутрішні витрати, це.

1. Неявні, непрямі, неоплачувані.

2. Грошової капітал.

3. Обладнання.

10. Два підходи до затрат фірми, це

1. Бухгалтерський

2. Економічний

3. Фінансовий.

11. Два періоди існування фірми.

1. Довгостроковий..

2. Короткостроковий.

3. Безстроковий.

Питання для самоконтролю

1. Економічні ресурси, їх категорії.
2. Ефективність праці та її вимірювання.
3. Крива виробничих можливостей зростання продуктивності.
4. Зовнішні витрати фірми.
5. Внутрішні витрати фірми.
6. Бухгалтерський і економічний прибуток фірми.
7. Суть короткострокового періоду.
8. Суть довгострокового періоду.
9. Закон спадної продуктивності.
10. Крива спадної віддачі.
11. Гранична і середня продуктивність
12. Постійні і перемінні витрати.
13. Альтернативні витрати.
14. Середні та граничні витрати. Залежність граничних витрат від середніх загальних і середніх перемінних витрат.
15. Граничні витрати і гранична продуктивність.
16. Віддача витрат у довгостроковому періоді.

Тема 7. Вимірювання обсягів виробництва і продуктивності на підприємстві

Дати відповіді на питання:

1. Вимірювання продуктивності як шлях до оптимального управління економікою в усіх її макро- і мікрорівневих ланках. Управлінські рішення та інформація щодо абсолютних і відносних показників продуктивності.
2. Підготовка персоналу в психологічному і мотиваційному плані для введення системи вимірювання продуктивності.
3. Структура і основні етапи складання та здійснення програми продуктивності праці.

4. Вимірювання продуктивності праці на основі співставлення цін. Вимірювання сукупної і часткової продуктивності праці залежно від поставлених цілей в певних ланках економіки.
5. Вимірювання на мікрорівні продуктивності праці на основі товарної продукції та доданої вартості. Натуральні та трудові методи їх застосування в структурних підрозділах.
6. Соціально-економічне зростання продуктивності за рахунок пропорційного використання факторів виробництва та за рахунок зростання їх якісних параметрів.
7. Вимірювати продуктивності праці з урахуванням якісних параметрів продукції.

Вимірювання продуктивності як шлях до оптимального управління економікою в усіх її макро- і мікрорівневих ланках. Управлінські рішення та інформація щодо абсолютних і відносних показників продуктивності.

Підготовка персоналу в психологічному і мотиваційному плані для введення системи вимірювання продуктивності.

Вимірювання продуктивності на основі співставлених цін. Вимірювання сукупної і часткової продуктивності залежно від поставлених цілей в певних ланках економіки.

Вимірювання на мікрорівні продуктивності на основі товарної продукції та доданої вартості. Натуральні та трудові методи та їх застосування в структурних підрозділах.

Соціально-економічне зростання і зростання продуктивності за рахунок кількісного збільшення обсягів продукції та за рахунок зростання їх якісних параметрів.

Вимірювати продуктивності з урахуванням якісних параметрів продукції.

Література: [11,12,13,14,15,16,18,19]

Тестові завдання для поточного експрес-контролю теоретичних знань.

1. **Натуральний метод віражаться**
  1. У фізичним одиницях
  2. У натуральних одиницях
  3. У заробітної плати.

2. **Трудовий метод визначається**
  1. Діленням суми добутків обсягів окремих видів продукції в натуральному виразі і відповідних величин затрат праці на одиницю продукції на число робітників.
  2. Діленням суми добутків підприємців на чисельність працівників.

3. **Вартісний метод дає змогу**
  1. Проводити порівняння рівня і динаміки продуктивності праці на підприємстві.
  2. Проводити порівняння рівня і динаміки продуктивності праці на у галузі.
  3. . Проводити порівняння рівня і динаміки продуктивності праці на у регіоні.
  4. Проводити порівняння рівня і динаміки продуктивності праці на у країні.

4. **Показник нормативної вартості обробки**
  1. Призначається для характеристики обсягів виробництва.
  2. Призначається для характеристики кількості робітників.
  3. Характеризує заробітну плату основних виробничих працівників.

5. **Показник вартості чистої продукції**

1. Дає найповніше уявлення про внесок підприємства у створення продукції.

2. Створює реальний внесок підприємства у створення нової вартості.

3. Дає реальні підстави для оцінки заробітної плати працівників.

6. Показник умовно-чиста продукція включає в себе

1. Зарплату з нарахуваннями і прибутком.

2. Частку минулої праці у вигляді суми амортизації основних засобів.

3. Частку уречевленої праці.

7. Нормативний метод це

1. Організаційний метод вимірювання продуктивності праці

2. Метод заснований на розвиток систем вимірювання.

3. Метод що використовує комп'ютерно-інформаційні мережі.

8. Багатофакторна модель вимірювання продуктивності можна використовувати

1. Для отримання загальної продуктивності для фірми.

2. Для забезпечення аналітичного перегляду динаміки показників.

3. Підготувати фінансовий звіт

4. Оцінити і виміряти вплив зрушень у промисловості та прибутковість.

Питання для самоконтролю

1. Мінімальний розмір виробництва і продуктивність
2. Соціально-економічне значення вимірювання продуктивності.
3. Технічні проблеми вимірювання продуктивності.
4. Організаційні проблеми вимірювання продуктивності.
5. Загальний підхід до вимірювання продуктивності.
6. Вимірювання сукупної і часткової продуктивності на макрорівні.
7. Вимірювання продуктивності на підприємствах.
8. Вимірювання продуктивності у виробничих підрозділах фірм.
9. Індокси змінного, постійного і структурного складу продуктивності.
10. Різновиди трудового методу вимірювання продуктивності.
11. Індексний метод вимірювання продуктивності.

Тема 8. Прогнозування продуктивності праці та планування кількості працівників

Ситуаційна вправа «Прогнозування продуктивності праці в сільськогосподарських підприємствах»

Досягти успіху в аграрному бізнесі вдвічі важче чім у промислових підприємствах. Дуже часто змінюються правила гри з боку владних структур, високий ризик утрат врожаю відштовхують великий капітал від села.

Таким чином , природні умови праці в сільському господарстві та якість земель необхідно розглядати як передумови досягнення тієї чи іншої величини економічного ефекту. Земля в їх кількісній та якісній характеристиках є необхідним елементом виробничих ресурсів, що визначають фондоозброєність праці, а відповідно й ефективність виробництва.

Проте є люди, історія успіху яких доказує зворотнє: в сільському господарстві можна робити великі гроші і досягати значної продуктивності праці. Для цього необхідно грамотно організувати управління бізнесом та налаго-

дити конструктивний діалог із владою. У Річних звітах сільськогосподарських підприємств продуктивності праці визначається співвідношення виходу валової продукції у грошовому вимірі до числа середньорічних працівників, зайнятих у сільському господарстві. Цей показник має ряд недоліків. Таким керівником є Дмитро Піддубний. Він вже понад 20 років керує Агрофірмою у с. Красенівка, Чернобаєвського району, Черкаської області.

У процесі роботи Дмитро Піддубний зіткнувся з тим, що зерновий ринок України жорстоко поділений між кількома великими компаніями.

Д. Піддубний розумів, що при таких нерівних фінансових та лобістських можливостях жодна вітчизняна компанія не може довго складати конкуренцію на даному сегменті ринку.

В останні роки переважна кількість керівників ремствують на нестачу працівників у сільському господарстві. Дмитро Піддубний також вважає проблемою з кадрами однією з основних. Для найму та збереження висококваліфікованих фахівців він робить усе можливе: забезпечує житло; службовим автомобілями; використовує чітку систему бонусів та навчання персоналу. Хоча на рівні механізаторів, навіть при високій заробітній платі, все одно виникають проблеми з халтурою.

У сільському господарстві внаслідок сезонності виробництва, низького у порівнянні з іншими галузями народного господарства рівня організації праці – значні втрати робочого часу. В сільській місцевості дуже важко знайти хорошого управлінця. З іншого боку, дуже важко підтримувати систему контролю в усіх структурах. Дмитро Піддубний багато зусиль доклав для налагодження ефективної системи контролю, створивши міні-управління сільського господарства. Одна людина з центрального офісу, виїжджає на місця, проводить всю необхідну роботу, присутня при напрядах.

Завдання до ситуаційної справи

1. Проаналізуйте заходи Д. Піддубного щодо проблем з кадрами.
2. Які навички менеджера є найважливішими для збільшення продуктивності праці на аграрному ринку?

3. Які недоліки у річних звітах агропромислових підприємств?
4. На прикладі діяльності Д. Піддубного поясніть чому ефективність використання трудових ресурсів є важливим...

Література: [10, 19]

Тестові завдання для поточного експрес-контролю теоретичних знань.

1. Які фактори підвищення технічного рівня виробництва.
  1. Зміна конструкції виробів.
  2. Зміна якості сировини.
  3. Застосування нових видів матеріалів.
  4. Економія робочого часу.
2. Комплексна оцінка впливу структурних зрушень на продуктивність суспільної праці по методу Колишньої Л.Г. має достоїнство
  1. Метод забезпечує наукове обґрунтування перспектив підвищення продуктивності з урахуванням ролі окремих галузевих факторів.
  2. Дає змогу забезпечити взаємозв'язок продуктивності суспільної праці з галузевими показниками.
3. Які тенденції взаємопов'язаних процесів враховує метод ланцюгових підставок.
  1. Зміни ресурсозабезпеченості.
  2. Ефективність використання загального ресурсного потенціалу.
  3. Зміни фондоозброєності.
  4. Вплив галузевих факторів

4. Фактор структурних зрушень впливає на приріст продуктивності праці переважно в яких галузях?
  1. Промисловості
  2. Сільському господарстві
  3. Будівництві.

5. Прогнозування продуктивності праці з використанням методу міжгалузевого балансу праці складається у вигляді
  1. Економічної таблиці
  2. Таблицею міжгалузевих зв'язків
  3. Матрицею зв'язків

6. Прогнозування продуктивності праці шляхом порівняння витрат живої та уречевленої праці характеризується.
  1. Інтенсивним заміщенням живої праці
  2. Інтенсивним заміщенням уречевленої праці
  3. Екстенсивним заміщенням живої праці.

Питання для самоконтролю

1. Вплив структурних зрушень на продуктивність праці.
2. Роль окремих галузей у формуванні приросту продуктивності праці.
3. Участь галузі в прирості продуктивності суспільної праці.
4. Комплексна оцінка впливу структурних зрушень на продуктивність суспільної праці.
5. Вплив підвищення технічного рівня виробництва на продуктивні сит праці.
6. Заходи які спрямовані на підвищення продуктивності праці за рахунок удо-

сконалення управління.

7. Вплив галузевих факторів на підвищення продуктивності праці.
8. Підвищення продуктивності суспільної праці методом ланцюгових підставок.
9. Прогнозування продуктивності праці.

Тема 9. Стратегія і методи вимірювання та оцінки продуктивності

- 1) Основні ідеї стратегії, оцінки продуктивності.
- 2) Нормативний метод вимірювання продуктивності (НМВП).
- 3) Багатофакторна модель вимірювання продуктивності (БФМВП).
- 4) Багатокритеріальний метод вимірювання результативності продуктивності.
- 5) метод номінальних груп (МНГ)
- 6) Дельфінський метод (МД)
- 7) Сурогатний підхід до вимірювання продуктивності.
- 8) Підхід доктора Курасави
- 9) Підхід Лоу-Лора
- 10) Використання матричних моделей для оцінки продуктивності.

Методичні вказівки до підготовки рефератів

При розкритті питань необхідно звернути увагу на те, що аналіз рівня продуктивності праці проводиться і коли спостерігається підвищення цього показника, і коли маємо його спад. І в тому, і в іншому разі передбачається старанне вивчення всієї сукупності взаємопов'язаних факторів підвищення продуктивності

праці. Оцінюється їх вплив на загальний результат. Крім того, у процесі аналізу продуктивності праці оцінюються ще не використані можливості економії витрат як живої, так і уречевленої праці, тобто резерви продуктивності праці. Іншими словами, це різниця між досягнутими і максимально можливим рівнем продуктивності праці при сформованих економічних умовах, оскільки зміна економічної ситуації як у країні, так і на фірмі може будь-який момент значно змінити співвідношення і відповідно вплив раніше виявлених факторів і резервів, що впливають на рівень продуктивності праці.

Моделі та методи вимірювання продуктивності для різних рівнів аналізу

Рівень аналізу	Метод	Основи аналізу
Макрорівень: світ, регіон, країна, область, район, галузь	Сукупний, факторний, багатфакторний	Міжгалузевий баланс, виробнича функція, макроекономічний аналіз, економічне моделювання, непараметричні підходи обчислення точних індексів.
Проміжний рівень: фірма, підрозділи фірми	Частковий факторний, нормативний, багатокритеріальний, сукупний, факторний	Звітні дані фірми. Обчислення проводиться згори донизу, використовують мікроекономічний аналіз.
Мікрорівень: група, індивід	Частковий факторний нормативний, багатокритеріальний, традиційне нормування праці	Базується на визначенні продуктивності праці окремих осіб і використовуються тільки коефіцієнти та індекси для характеристики або співставлення.

Розглядаючи управління продуктивністю як процес, що припускає стратегічне і оперативне планування і постійний контроль за ефективним впровадженням

новацій, зарубіжні економісти використовують три найбільш розроблених методи вимірювання продуктивності:

- Метод номінальних груп (МНГ);
- Дельфійський метод (МД)
- Багатофакторна модель вимірювання продуктивності (БФМВП).

Література: [12, 14,16, 17,18, 19]

Тестові завдання для поточного експрес-контролю теоретичних знань.

1. Найважливішими характеристиками витрат праці є.

1. Кількість виробничих робітників і «білих комірців».
2. Відпрацьовані години.
3. Базові середні ставки погодинної заробітної плати.
4. Структура робочої сили.

2. Продуктивність на макрорівні вимірюється на основі.

1. Валового національного продукту.
2. Валового внутрішнього продукту.
3. Національного доходу.

3. Багатофакторна модель вимірювання продуктивності.

1. Не передбачає співучасті працівників у процесі збору даних.
2. Передбачає співучасті працівників у процесі збору даних.

4. Якій з методів вимірювання продуктивності є більш ефективнішим

1. Багатокритеріальний метод.

2. Багатофакторний метод.

5. Продуктивність на мікрорівні вимірюється на основі методу.

1. Багатокритеріального.

2. Традиційного нормування праці.

6. Які показники належать до критеріїв продуктивності на рівні фірми.

1. Результативні.

2. Показники витрат.

3. Організаційного впливу на виробничі перетворення.

4. Показники продукції.

5. Рівень інфляції.

7. Для розробки нормативів продуктивності праці використовуються підходи.

1. Оцінка.

2. Інженерний підхід.

3. Розробка нормативу рівня продуктивності.

4. Зіставлення наявних можливостей з відповідальними в аналогічних фірмах.

8. Які найбільш розроблені методи вимірювання продуктивності праці.

1. Метод номінальної групи.

2. Дельфійський метод.

3. Багатофакторна модель вимірювання продуктивності.

9. Продуктивність у державних установах вимірюється для.

1. Визначення мети діяльності.

2. Оцінки ресурсів.

3. Оперативного контролю.

10. Оцінювання економічних показників компанії, необхідно зробити

1. Між існуючими та базисними показниками.

2. Між фактичними та плановими показниками.

3. Між плановими та досягнутими показниками.

Питання для самоконтролю

1. Показники і методи вимірювання продуктивності праці.

2. Натуральний метод вимірювання продуктивності праці.

3. Трудовий метод вимірювання продуктивності праці.

4. Вартісний метод вимірювання продуктивності праці.

5. Показник нормативної вартості обробки..

6. Показник вартості чистої продукції.

7. Показник умовно-чистої продукції.

8. Багатофакторна модель вимірювання продуктивності.

9. Метод номінальних груп.

10. Багатокритеріальний метод.

11. Багатофакторний метод.

12. Дельфійський метод.

Тема 10. Управління продуктивністю на мікрорівні.

Теми рефератів:

1. Яка різниця між управлінням продуктивності на макро і мікрорівні.
2. Показник і методи оцінювання зміни рівня продуктивності в залежності від фінансових інвестицій.
3. Кадрове планування на мікрорівні і його вплив на продуктивність.
4. Нематеріальні ресурси породжувані інтелектуальної діяльності людей.
5. Інформаційні виробничі технології в сучасних умовах.
6. Основні одиниці виміру факторів виробництва.
7. Управління продуктивністю персоналу.
8. Зростання продуктивності праці за рахунок підвищення рівня організації праці.
9. Оцінка віддач від вдосконалення маркетингової системи на виробництві.

Методичні вказівки до підготовки рефератів

При розкритті питань, необхідно звернути увагу на те, щоб підприємство забезпечувало високий рівень продуктивності, необхідно створити надійну систему його економічної безпеки за наступними складовими: фінансова складова, інтелектуальна і кадрова складова, техніко-технологічна складова, політико-правова складова, інформаційна складова, екологічна складова, силова складова. Щоб не допустити зниження запрограмованого рівня продуктивності на підприємствах систематично здійснюють реструктуризаційні та санаційні заходи.

Література [11,12,13,14,15,16,17,19]

Тема 11. Управління продуктивністю на макрорівні

Завдання для самостійної роботи:

1. Обґрунтуйте необхідність вимірювати повну продуктивність праці на укрупненому рівні.
2. В чому полягає розбіжність між ефективністю і продуктивністю?
3. Які математичні методи використовують на макрорівні для оцінки продуктивності, розкрийте їх сутність?
4. Що означає продуктивність оборотного капіталу.
5. Основні види санації підприємств і їх вплив на рівень продуктивності.
6. Пріоритетні напрямки інноваційної політики визначені державою.
7. Підходи до вимірювання продуктивності в різних секторах економіки

Література [15,16,17,18,19]

Тема 12. Зарубіжний досвід вимірювання продуктивності аналізу, контролю та підвищення продуктивності на підприємстві

1. Підхід доктора Куросави до вимірювання продуктивності на підприємствах і в їх виробничих підрозділах на основі структурного підходу.
2. Підхід Гоулда до вимірювання продуктивності, який базується на визначенні швидкості обороту капітальних вкладень.
3. Метод «швидкої оцінки продуктивності»: точна діагностика; управління програмою підвищення продуктивності, що охоплює всю організацію.
4. Порівняння показників продуктивності, або між фірмове порівняння (МФП).
5. Показники порівняння діяльності фірми: продуктивність загальних до-

ходів; продуктивність прибутку; обсяг продаж на одного працівника; загальні доходи на одного працівника тощо.

6. Принципи управління продуктивністю інновацій: централізований принцип;

7. Принципи управління продуктивністю інновацій: повної децентралізації;

8. Принципи управління продуктивністю інновацій: комбінованої децентралізації;

9. Принципи управління продуктивністю інновацій; венчурний;

10. Стимулювання наукових досліджень і розробок за кордоном.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання

Аналіз рівня продуктивності в зарубіжних фірмах і компаніях проводиться на підставі розроблених нормативів або стандартів, досягти яких повинна намагатися фірма. Для розробки нормативів використовуються такі підходи:

1. Оцінка;

2. Інженерний підхід;

3. Зіставлення наявних можливостей з відповідними в аналогічних фірмах і компаніях;

4. Розробка нормативу рівня продуктивності.

Використання цих підходів дає змогу скласти систему вимірювань продуктивності на підставі комбінацій різних типів взаємозв'язків, які певною мірою відбивають рівень продуктивності.

Саме через такий ретельний аналіз виявляються невикористанні можливості системи, які можна врахувати у стратегічному плані для проектування, створення і впровадження системи вимірювання продуктивності. Розглядаючи управління продуктивністю, як процес, що припускає стратегічне і оперативне планування, і постійний контроль за ефективним впровадженням інновацій. Підхід Гоулда базується на швидкості обороту капіталовкладень і відносить прибуток до таких основних елементів результативності:

- Ціна виборів;
- Витрати на одиницю продукції;
- Використання будівель, споруд і обладнання;
- Розподіл капітальних ресурсів між основним і оборотним капіталом.

Підхід Лоулора передбачає здійснення аналізу продуктивності усередині підприємства в два етапи, або на двох рівнях: первинному і вторинному. На первинному рівні розглядається продуктивність загальних доходів, а на вторинному – продуктивність прибутку, продуктивність оборотного капіталу і матеріальних запасів.

Підхід доктора Куросави передбачає вимірювання продуктивності відповідно до ієрархії структури прийняття рішень. Цей простий і практичний метод швидкої оцінки продуктивності (ШОП) для малих і середніх підприємств був розроблений і випробуваний у центрі з підвищення продуктивності при Філіппінській академії розвитку. Будучи комплексним аналітичним методом, ШОП включає як точну діагностику, так і управління програмою підвищення продуктивності, що охоплює всю організацію. Це систематизована оцінка прибутковості компанії і показників її результату, а також властивих їй сильних і слабких сторін.

Література: [11, 12, 13, 14, 17, 19, 20]

Тестові завдання для поточного експрес-контролю теоретичних знань.

1.3 яких компонентів складається підхід Куросави

1. Оцінки економічних показників компаній.
2. Якісної оцінки.
3. Оцінки економічних показників галузі.

2. Таксономія заснована на

1. Законах і принципах, що визначають класифікацію об'єктів.
2. За керованими ресурсами.

3. По галузевим та між фірмовим принципам.

3. Трьохосьова таксономія нараховує.

1. 210 комірок.

2. 120 комірок.

3. 310 комірок.

4. Планування і аналіз продуктивності праці здійснюються.

1. На підстави економії чисельності працівників.

2. Зниження трудомісткості продукції.

3. На підстави економії сировини.

5. Підхід Гоулда базується на.

1. Швидкості обороту капіталовкладень.

2. Ціни виробів.

3. Витрат на одиницю продукції.

4. Використання будівель, споруд і обладнання.

5. Розподіл капітальних ресурсів між основним і оборотним капіталом.

6. Підхід Гоулда передбачає здійснювати аналіз продуктивності.

1. В два етапі на двох рівнях.

2. В три етапі.

3. На двох рівнях.

7. Метод швидкої оцінки продуктивності розроблений для.

1. Малих підприємств.

2. Середніх підприємств.

3. Малих та середніх підприємств.

8. Які підходи в зарубіжних фірмах використовують для аналізу продуктивності праці.

1. Оцінка.

2. Інженерних підхід.

3. Зіставлення наявних можливостей з відповідними в аналогічних фірмах і компаніях.

4. Розробка нормативу рівня продуктивності.
9. Які методи використовують зарубіжні економісти.
  1. Метод номінальних груп.
  2. Дельфійський метод.
  3. Багатофакторну модель вимірювання продуктивності.
10. Сутність структурного підходу доктора Куросави полягає.
  1. У структуризації обсягу продукції на окремі структурні елементи.
  2. У структурної вартості продукції підприємства.
11. Інноваційна політика здійснюється
  1. На державному рівні.
  2. На рівні приватнопідприємницькому.
12. На якому принципі здійснюється інноваційний принцип управління.
  1. Централізований принцип.
  2. Принцип повної децентралізації
  3. Принцип комбінованої децентралізації.
  4. Венчурний принцип.

Питання для самоконтролю

1. . Принципи управління продуктивністю інновацій на підприємства зарубіжних країн.
2. Стратегії управління інноваційними процесами в зарубіжних фірмах і корпораціях.
3. Вплив фіскальної політики на рівень продуктивності.
4. Внутрішній ринок товарів і послуг і його вплив на рівень продуктивності.
5. Дефіцитний бюджет і внутрішній державний борг як чинники зростання продуктивності.
6. Вплив соціальної політики на рівень продуктивності.
7. Позитивний та негативний вплив масштабів виробництва на рівень продуктивності.
8. Постійна віддача від зростання масштабів виробництва.

9. Оцінювання продуктивності державної адміністрації і національного сектору США.
10. Структурний підхід доктора Куросави до вимірювання продуктивності в підрозділах підприємств.
11. Структурний підхід доктора Куросави до вимірювання продуктивності на підприємствах.
12. Підхід Лоулора до вимірювання продуктивності.
13. Підхід Гоулда до вимірювання продуктивності.
14. Суть “Швидкої оцінки продуктивності”.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

А. Нормативна література

1. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності” // Урядовий кур’єр 1998 № 246-247.
2. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про зайнятість населення” // Праця і зарплата – 1998.
3. Закон України “Про оподаткування підприємств” // Все про бухгалтерський облік 2001. - № 52.
4. Закон України “Про інвестиційну діяльність” (Відомості Верховної Ради України), 1991 № 147.
5. Закон України “Про підприємництво” Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 № 14.
6. Указ Президента України “Про основні напрями розвитку трудового потенціалу в Україні на період до 2010 року” // Урядовий кур’єр 1999 № 155-156.
7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про розмір витрат платника податку на професійну підготовку або перепідготовку” від 24 грудня 1997 р. № 1461 // Праця і зарплата 1998 - № 1.

8. Постанова Кабінету Міністрів України “Про умови оплати праці працівників бюджетних науково-дослідних установ і організацій та інших наукових установ Національної академії наук” від 31 січня 2001 р. № 74 Державний вісник України – 2001 – № 2.

Б. Основна література

9. Економічний аналіз. Навчальний посібник. За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка – К., 1992.
10. *Еременко В.О.* Підвищення продуктивності: теорія, світовий досвід, шлях України. Видавництво Центру продуктивності Міністерства праці та соціальної політики України – К., 1994.
11. *Калина А.В.* Организация и оплата труда в условиях рынка. - К.: МАУП, 2002.
12. *Калина А.В., Калініна С.П., Лук'яненко Л.П.* Менеджмент продуктивності: Навч. посібник. - К., МАУП, 2005.
13. *Колот А.М.* Мотивація персоналу. Підручник К. – КНЕУ, 2003.
14. *Ласкавий А.О.* Менеджмент продуктивності: Навч. посібник. - К. Вид. КНЕУ – 2004.

В. Додаткова література

15. *Ласкавий А.О.* Теорія і практика формування основ ринкової економіки: Монографія. - К. Україна ІНТЕІ, 1994.
16. *Макконнелл К.Р., Брю С.Л.* Экономикс: принципы, проблемы и политика. Пер. с англ. II-го изд. - К.: Хагар-Демос, 1993.
17. *Прокопенко И.И.* Управление производительностью.- К.: Техника, 1990.
18. Статистичний щорічник. – К.:Техніка, 1999.
19. *Скотт Сник Д.* Управление производительностью: планирование, измерение и оценка, контроль и повышение. - М.: Прогресс, 1989.
20. *Шермергон, Кардансо, Сміт.* Менеджмент продуктивності. – Перше канадське видання, 1988.

21. *Эренберг Рональд Дж., Смит Роберт С.* Современная экономика труда. Теория и государственная политика. – М.: Изд-во МГУ, 1996.